

แนวปฏิบัติที่ดี
RMUTSB KM DAY

1. ชื่อ สกุล นางสุชาดา บุญเลิศนิรันดร์ ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
2. หน่วยงานที่สังกัด คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร
3. ชุมชนนักปฏิบัติ งานวิจัย/งานสร้างสรรค์
4. ชื่อเรื่อง (แนวทางปฏิบัติที่ดี) การวิจัยถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดข้าวเหนียว: การใส่ปุ๋ยข้าวโพดตามค่าวิเคราะห์ดินและความเขียวใบเพื่อลดต้นทุนการผลิต

5. มีขั้นตอนอย่างไร

- การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดเป้าหมาย และหัวข้อวิจัย
- การทำ focus group เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของเกษตรกร
- การจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อของบประมาณ
- ดำเนินการวิจัย
- การถ่ายทอดผลงานวิจัยสู่เกษตรกร
- การเผยแพร่ผลงานวิจัย

6. ความรู้ที่ใช้ วิธีการ กระบวนการ

การวิจัยครั้งนี้จึงนำกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย เกษตรตำบลและเกษตรกร มาร่วมในกระบวนการตั้งแต่การกำหนดโจทย์วิจัย การถ่ายทอดผลการวิจัย และการติดตามผลการถ่ายทอด ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอน	ผู้เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดเป้าหมาย และหัวข้อวิจัย	นักวิจัย	วางเป้าหมาย ให้งานวิจัยมีลักษณะที่เกิดประโยชน์กับเกษตรกร และนักวิจัยสามารถใช้ผลงานเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ กำหนดหัวเรื่องวิจัย ข้าวโพดข้าวเหนียว ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีแหล่งผลิตที่สำคัญ คือ ตำบลบ้านใหม่ ตำบลท่าตอ อำเภอมหาราช และตำบลบ้านเกาะ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอน	ผู้เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน
<p>การทำ focus group เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของเกษตรกร</p>	<p>นักวิจัย/เกษตรกร ตำบล/กลุ่ม เกษตรกร</p>	<p>พบปัญหาที่สำคัญในการผลิตข้าวโพดข้าวเหนียวของเกษตรกรหลายประการ จัดเรียงลำดับความสำคัญตามความต้องการของเกษตรกร ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 ปัญหาการระบาดของโรคน้ำค้าง 2 ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง จากหลายสาเหตุ เช่น การใช้ปัจจัยการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยการผลิตราคาแพงขึ้น <p>เมื่อวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึก เพื่อหาวิธีการแก้ไข ตามความสามารถในการวิจัยของนักวิจัย และการนำไปใช้ของเกษตรกร พบว่า สามารถจำแนกปัญหาและแนวทางแก้ไขได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาบางประการไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมันในการสูบน้ำแพงขึ้น แต่เกษตรกรยังจำเป็นต้องสูบน้ำ - ปัญหาที่ไม่ต้องวิจัยเพิ่ม สามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาทดสอบและถ่ายทอดสู่เกษตรกรเพื่อแก้ไขได้ทันที - ปัญหาที่ต้องวิจัยเพิ่มเพื่อสร้างความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหา และใช้เวลาไม่นาน - ปัญหาที่แก้ไขได้ด้วยการวิจัย แต่มีเงื่อนไขอื่นทำให้ผลงานวิจัยไม่ถูกนำไปใช้ - ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในทันทีต้องใช้เวลานานในการวิจัย
<p>การจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อของบประมาณ</p>	<p>นักวิจัย</p>	<p>วิเคราะห์ปัญหาเชิงลึก ในหัวข้อที่นักวิจัยมีความเชี่ยวชาญ พบว่า เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยในปริมาณมาก ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และทำลายสภาพแวดล้อมสาเหตุเนื่องจากเกษตรกรไม่ทราบปริมาณปุ๋ยที่เหมาะสมกับพืช และไม่มีวิธีการประเมินพืชถึงความเพียงพอของปุ๋ยที่ทำให้ได้ผลผลิตสูงอย่างมีคุณภาพ จึงได้เลือกหัวข้อวิจัยเพื่อหาวิธีลดต้นทุนการใส่ปุ๋ยไนโตรเจนโดยใช้ข้อมูลทางวิชาการ จากการตรวจเอกสาร หาวิธีแก้ไขปัญหาและเสนอทางเลือกที่</p>

ขั้นตอน	ผู้เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน
		เหมาะสม และกำหนดหัวข้อวิจัยเรื่อง การใส่ปุ๋ยข้าวโพดตามค่าวิเคราะห์ดินและความเขียวของใบเพื่อลดต้นทุนการผลิต เพื่อของบประมาณ และได้รับงบประมาณจาก เครือข่ายวิจัยเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน
ดำเนินการวิจัย	นักวิจัย	ดำเนินการวิจัย พบว่า อัตราปริมาณปุ๋ยไนโตรเจนที่เหมาะสมกับพืชมีความสัมพันธ์กับความเขียวของใบ จึงสามารถใช้ค่าความเขียวของใบ บ่งบอกความเพียงพอของปุ๋ยไนโตรเจนได้ การใส่ปุ๋ยไนโตรเจนเพียงพอในระยะ 20 วันหลังปลูก เกษตรกรไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยไนโตรเจนเพิ่มในระยะออกดอก ซึ่งช่วยลดต้นทุนการผลิตได้
การถ่ายทอดผลงานวิจัยสู่เกษตรกร	นักวิจัย/เกษตรกร ตำบล/กลุ่ม เกษตรกร	นำผลการวิจัยจัดเป็นชุดเทคโนโลยี ร่วมกับองค์ความรู้อื่นๆ ถ่ายทอดสู่เกษตรกร โดยจัดทำแปลงสาธิตทดสอบเทคโนโลยีในแปลงเกษตรกร และให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการทำแปลงสาธิตทดสอบเทคโนโลยี ตั้งแต่การรวมวางแผน การเก็บข้อมูล และการเปรียบเทียบผลกับวิธีการเดิมของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีความเชื่อมั่นและนำเทคโนโลยีไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	นักวิจัย	ผลจากการวิจัย สามารถเขียนเป็นบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ในวารสารวิชาการนานาชาติ และวิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยี สามารถเขียนบทความเสนอในการประชุม

7. ความสำเร็จที่ได้รับ

7.1 เกษตรกร สามารถลดต้นทุนการผลิต โดยการใส่ปุ๋ยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 นักวิจัยได้ผลงานวิจัย ตีพิมพ์เผยแพร่ ในวารสารวิชาการนานาชาติ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

7.3 เกษตรกรและนักวิจัยมีความร่วมมือกันได้ เกษตรกรมีความเชื่อมั่นในการทำงานร่วมกับนักวิจัย เปิดโอกาสในสามารถนำนักศึกษาเข้าเรียนรู้ร่วมกับเกษตรกร

8. ปัญหาอะไรบ้าง

8.1 การทำ focus group กับเกษตรกร มักพบว่า เกษตรกรบางรายไม่ยอมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม แนวทางแก้ไข จึงควรจัดทำแบบสอบถามสัมภาษณ์รายบุคคลล่วงหน้า เพื่อให้ได้ความต้องการของกลุ่มที่แท้จริง

8.2 ระยะเวลาในการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยถึงประกาศผลการวิจัยยาวนาน เมื่อได้รับงบประมาณวิจัยแล้ว อาจพบว่าความเร่งด่วนของปัญหาอาจเปลี่ยนแปลงไป

8.3 งบประมาณที่ได้รับ มาในช่วงเวลาที่ไม่สอดคล้องกับฤดูปลูกของเกษตรกร จึงไม่สามารถดำเนินการได้ในทันที

9. มีแนวในการพัฒนาต่อ อย่างไร

9.1 พัฒนาการผลิตของกลุ่มเกษตรกรให้พร้อมในทุกด้าน อย่างต่อเนื่อง กลุ่มมีความเข้มแข็งสามารถเข้าถึงแหล่งวิชาการและทดสอบเทคโนโลยีได้โดยเกษตรกรเอง

9.2 รวมกลุ่มนักวิจัยเพื่อทำงานวิจัยบูรณาการ ให้มีผลงานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่มาขึ้น ควบคู่กับสามารถแก้ปัญหาให้กับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย